

Határozatok Tára

T-748/20. sz. ügy

**Európai Bizottság
kontra**

Centre d'étude et de valorisation des algues SA (CEVA) és társai

A Törvényszék ítélete (hetedik tanács), 2023. szeptember 6.

„Választottbíróvási kikötés – Egyedi kutatási és fejlesztési program az »Életminőség és az élő erőforrásokkal való gazdálkodás« területén – Támogatási szerződés – Az OLAF pénzügyi szabálytalanságokat megállapító vizsgálati jelentése – A kifizetett összegek visszatérítése – Alkalmazandó jog – Elévülés – Az OLAF jelentésének következménye”

- Bíróvási eljárás – A Törvényszék előtt választottbíróvási kikötés alapján történő keresetindítás – Egyedi kutatási és fejlesztési program keretében kötött támogatási szerződés – Valamely tagállam jogának hatálya alá tartozó szerződés – Az Európai Csalás Elleni Hivatalnak (OLAF) a szerződő fél által elkövetett pénzügyi szabálytalanságokat megállapító vizsgálati jelentése – E szabálytalanságok megállapítását követően a kifizetett támogatások visszatérítésének követelése – E szerződő féllel szemben védintézkedési eljárásnak valamely másik tagállamban történő megindítása – Következmény – Az 1346/2000 rendelet alkalmazhatósága – A hitelező által az eljárás megindítása szerinti tagállamban teljesített követelésbejelentés – Joghatások – Az első tagállam joga által előírt elévülési idő megszakítása
(EUMSZ 272. cikk; 1346/2000 tanácsi rendelet, 3. cikk, (1) bekezdés, 4. cikk, (2) bekezdés, f) pont, 16. cikk, (1) bekezdés, és 17. cikk, (1) bekezdés)*

(lásd: 37–57. pont)

- Bíróvási eljárás – A Törvényszék előtt választottbíróvási kikötés alapján történő keresetindítás – A nemzeti jog hatálya alá tartozó szerződés – A nemzeti anyagi jog alkalmazhatósága
(EUMSZ 272. cikk)*

(lásd: 61., 93. pont)

Összefoglalás

2001. január 17-én a Bizottság szerződést kötött a Centre d'étude et de valorisation des algues SA-val (CEVA) egy egyedi kutatási és fejlesztési program keretében történő projekt végrehajtására (a továbbiakban: Seapura-szerződés), amely szerződés támogatás kifizetéséről is rendelkezett. E szerződésre a belga jog az irányadó¹.

2006-ban az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) vizsgálatot indított a CEVA által végrehajtott több projekttel, köztük a Seapura-szerződés tárgyát képező projekttel kapcsolatos csalás gyanúja miatt. 2007 decemberében az OLAF elfogadta végleges jelentését, amelyben a Seapura-szerződés végrehajtásával összefüggésben pénzügyi szabálytalanságokat állapított meg. 2008 októberében a Bizottság tájékoztatta a CEVA-t, hogy az OLAF jelentésében megállapított súlyos pénzügyi szabálytalanságok miatt terhelési értesítést bocsát ki vele szemben a Seapura-szerződés címén kifizetett támogatás visszatéríttetése érdekében. 2009. március 13-án ezért a Bizottság négy terhelési értesítést küldött a CEVA részére, majd 2009. május 11-én négy emlékeztető levele, és mivel a CEVA részéről nem történt fizetés, a Bizottság végül 2009. június 12-én négy felszólító levelet küldött a részére.

A tribunal correctionnel de Rennes (rennes-i büntetőbíróság, Franciaország) 2011. április 26-i ítéletében megállapította a CEVA és korábbi vezetőjének bűnösségét csalás és állami pénzeszközök hűtlen kezelése bűntettében, és pénzbüntetésre, illetve szabadságvesztésre ítélte. A Bizottság által indított polgári jogi keresetről határozva a tribunal correctionnel de Rennes (rennes-i büntetőbíróság) egyetemlegesen kötelezte a vádlottakat, hogy térítsék meg a Bizottságnak az általa – többek között a Seapura-szerződés végrehajtása során elkövetett pénzügyi szabálytalanságok miatt – elszenvedett kárt. 2014. április 1-jei ítéletével a cour d'appel de Rennes (rennes-i fellebbviteli bíróság, Franciaország) felmentette a CEVA-t és korábbi igazgatóját valamennyi vádpont alól, és elutasította a Bizottság polgári jogi keresetét. 2015. november 12-i ítéletével a Cour de cassation (semmitőszék, Franciaország) büntetőtanácsa a cour d'appel de Rennes (rennes-i fellebbviteli bíróság) mellett működő főügyész megkeresésére kizárólag azon rendelkezések tekintetében helyezte hatályon kívül a fellebbviteli bíróság ítéletét, amelyek a vádlottakat az állami pénzeszközök hűtlen kezelésének vádja alól felmentették, és e tekintetben visszautalta az ügyet a cour d'appel de Caen (caeni fellebbviteli bíróság, Franciaország) elé.

2016. június 22-i ítéletével a tribunal de commerce de Saint-Brieuc (saint-brieuc-i kereskedelmi bíróság, Franciaország) védintézkedési eljárást indított a CEVA-val szemben, és bírósági végelszámolót jelölt ki. 2016. szeptember 15-én a Bizottság ezen eljárás keretében bejelentette e bírósági végelszámolónak a többek között a Seapura-szerződés címén kifizetett támogatások visszatérítése érdekében kibocsátott terhelési értesítések teljes összegének megfelelő követelését. 2016. december 6-án az említett bírósági végelszámoló vitatta a Bizottság követelését.

2017. július 21-i ítéletével a tribunal de commerce de Saint-Brieuc (saint-brieuc-i kereskedelmi bíróság) elfogadta a CEVA védintézkedési tervét, és kijelölte a védintézkedési terv végrehajtásáért felelős könyvvizsgálót.

¹ A Seapura-szerződés 5. cikkének (1) bekezdése.

2017. augusztus 23-i jogerős ítéletével a cour d'appel de Caen (caeni fellebbviteli bíróság) a felülvizsgálatot követően visszautalt ügyben eljárva felmentette a CEVA-t az állami pénzeszközök hűtlen kezelésének vádjá alól, és korábbi igazgatóját állami pénzeszközök hűtlen kezelése miatt egy év végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés-büntetésre és pénzbüntetésre ítélte.

2017. szeptember 11-i végzésével a védintézkedési eljárásban eljáró csődbíró teljes egészében elutasította a Bizottság követelését. Ez utóbbi fellebbezést nyújtott be e végzéssel szemben. 2020. november 24-i ítéletével a cour d'appel de Rennes (rennes-i fellebbviteli bíróság) hatályon kívül helyezte az említett végzést, és megállapította, hogy a terhelési értesítések elévülését és megalapozottságát illetően két komoly kifogás áll fenn, és úgy ítélte meg, hogy e kifogásokat a hatáskörrel rendelkező bíróságnak kell elbírálni, amelynek eljárását a Bizottságnak kell kezdeményeznie.

Ebben az összefüggésben az EUMSZ 272. cikk² alapuló keresetében a Bizottság azon összeg megállapítását kérte a Törvényszéktől, amely a Seapura-szerződés alapján kifizetett támogatások után visszatérítendő követelésének megfelel.

A Törvényszék az ítéletében helyt ad a Bizottság keresetének és a Seapura-szerződés II. melléklete 3. cikkének (5) bekezdése alapján meghatározza a Bizottság CEVA-val szemben fennálló követelésének összegét.

A Törvényszék álláspontja

Miután a Törvényszék a Seapura-szerződésben foglalt választottbírósági kikötés alapján megerősítette a Bizottság keresetének elbírálására vonatkozó hatáskörét³, előzetesen a CEVA által felhozott elfogadhatatlansági kifogást vizsgálja, vagyis azt, hogy a Bizottság követelése elévült.

A költségvetési rendeletnek a jelen ügy tényállására alkalmazandó változatát illetően a Törvényszék megjegyzi, hogy a Seapura-szerződés megkötésének időpontjában, azaz 2001. január 17-én a 2548/98 költségvetési rendelet⁴ nem írt elő különös rendelkezéseket sem az elévülési időre, sem az elévülés megszakadásának módjaira vonatkozóan. Következésképpen a jelen ügyben alkalmazandó elévülési szabályok a szerződésre irányadó jog, vagyis a belga jog által előírt szabályok.

Így a Törvényszék megjegyzi, hogy a belga jogban a belga code civil (polgári törvénykönyv) szerződéses igényekre alkalmazandó 2262bis cikkének 1. §-a úgy rendelkezik, hogy „[m]inden kötelmi jogi igény tíz év alatt évül el”. A Törvényszék hozzáteszi, hogy a belga polgári törvénykönyv 2257. cikkével összhangban a kötelmi igények elévülése a követelés esedékességének napját követő napon kezdődik.

A Törvényszék egyrészt kifejti, hogy a jelen jogvita szerződéses jellegű. A Seapura-szerződés II. melléklete 3. cikkének (5) bekezdése ugyanis kimondja, hogy „[a] szerződés lejártának időpontja, a szerződés felbontása vagy valamelyik szerződő fél szerződésből való kilépése után a Bizottság az ellenőrzés során megállapított csalásokat vagy súlyos pénzügyi szabálytalanságokat

² Az EUMSZ 272. cikk értelmében az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik arra, hogy az Európai Unió által vagy nevében kötött közjogi vagy magánjogi szerződésekben foglalt választottbírósági kikötés alapján határozatot hozzon. Az EUMSZ 256. cikk (1) bekezdése alapján a Törvényszék rendelkezik hatáskörrel első fokon az EUMSZ 272. cikkben említett keresetek elbírálására.

³ A Seapura-szerződés 5. cikkének (2) bekezdése.

⁴ Az Európai Közösségek általános költségvetésére alkalmazandó 1977. december 21-i költségvetési rendeletet (HL 1977. L 356., 1. o.) módosító, 1998. november 23-i 2548/98/EK, ESZAK, Euratom tanácsi rendelet (HL 1998. L 320., 1. o.).

követően követelheti, vagy adott esetben követeli a szerződő féltől a számára kifizetett közösségi támogatás egészének a visszafizetését.” E rendelkezés szövegéből kitűnik, hogy a Seapura-szerződés részes felei abban állapodtak meg, hogy a CEVA részére fizetett uniós támogatás egészének az ellenőrzés során megállapított csalás vagy súlyos pénzügyi szabálytalanságok következtében történő visszafizetése a Bizottság általi előzetes visszatérítés iránti kérelemtől függ. E célból a Bizottság 2009. március 13-án a követelésének behajtására irányuló négy terhelési értesítést küldött a CEVA részére. A Törvényszék tehát úgy ítéli meg, hogy a Bizottság ebben az időpontban követelte a CEVA-tól azon összegek visszatérítését, amelyeket ez utóbbi a Seapura-szerződés alapján kapott. E körülmények között a Seapura-szerződés II. melléklete 3. cikke (5) bekezdése rendelkezéseinek megfelelően a Bizottság követelése 2009. március 13-án vált esedékessé.

Másrészt a Törvényszék megállapítja, hogy a CEVA nem terjesztett elő olyan konkrét érvet, amely lehetővé tenné annak megállapítását, hogy a követelés 2009. március 13. előtt esedékessé vált. Így az a tízéves határidő, amely alatt a Bizottság a CEVA-val szemben keresetet indíthatott, a belga polgári törvénykönyvnek a fent említett 2257. cikkével összhangban a kötelezettség esedékessé válását követő napon, azaz 2009. március 14-én kezdődött. Következésképpen a Törvényszék megállapítja, hogy az elévülési idő főszabály szerint 2019. március 14-én járt le.

A jelen ügyben a Bizottság arra hivatkozik, hogy az elévülési idő kétszer szakadt meg, először a tribunal correctionnel de Rennes (rennes-i büntetőbíróság) előtt a polgári jogi igény magánfélként történő 2011. április 26-i érvényesítésével, másodszor pedig 2016. szeptember 15-én, a CEVA-t érintő védintézkedési eljárás keretében szabályossá tett követelésének a bejelentésével. E tekintetben a Törvényszék annak vizsgálatára szorítkozik, hogy az elévülési időt érvényesen megszakíthatta-e a Bizottság által a CEVA-ra vonatkozó védintézkedési eljárás keretében benyújtott követelés bejelentése, anélkül hogy vizsgálni kellene a Bizottság által a tribunal correctionnel de Rennes (rennes-i büntetőbíróság) előtt magánfélként érvényesített polgári jogi igény joghatásait is. A Bizottság ugyanis azt állítja, hogy a követelését 2016. szeptember 15-én bejelentette a bírósági végelszámolónak, és a belga Cour de cassation (semmitőszék, Belgium) ítélkezési gyakorlata szerint a követelés bejelentése a fizetéseképtelenségi eljárás befejezéséig megszakítja az elévülést. A Bizottság hozzáteszi, hogy megalapozottan hivatkozik a francia eljárások előnyeire annak érdekében, hogy a belga jog alapján megszakítsa az elévülési időt.

A jelen ügyben a Törvényszék emlékeztet arra, hogy 2016. június 22-én a tribunal de commerce de Saint-Brieuc (saint-brieuc-i kereskedelmi bíróság) védintézkedési eljárást indított a CEVA-ra vonatkozóan. Ezen eljárás keretében a Bizottság 2016. szeptember 15-én bejelentette a követelését a bírósági végelszámolónak. A francia code de commerce (kereskedelmi törvénykönyv) L. 622-24. cikkéből ugyanis kitűnik, hogy a védintézkedési eljárást megindító ítélet közzétételétől kezdve, a munkavállalók kivételével minden olyan hitelező, akinek a követelése az eljárást megindító ítélet előtt keletkezett, köteles bejelenteni a követelését a bírósági végelszámolónak. A Bizottság tehát e rendelkezés alapján jelentette be a kijelölt bírósági végelszámolónak a követelését a CEVA-val szemben indított védintézkedési eljárás keretében. Ezenkívül a francia kereskedelmi törvénykönyv L. 622-25-1. cikke a következőképpen rendelkezik: „[a] követelés bejelentése az eljárás befejezéséig megszakítja az elévülést; mentesít a felszólítási kötelezettség alól, és eljárási cselekménynek minősül.”

E tekintetben a Törvényszék rámutat arra, hogy a védintézkedési eljárás franciaországi megindítása maga után vonja az akkor hatályban lévő, a fizetéseképtelenségi eljárásról szóló, 2000. május 29-i 1346/2000 rendelet⁵ közvetlen alkalmazhatóságát, és ez utóbbi a francia jogot jelölte meg *lex concursus*nak. A Törvényszék azt is hangsúlyozza, hogy az 1346/2000 rendelet 4. cikke (2) bekezdésének f) pontja szerint „[a]z eljárás megindításának helye szerinti állam joga határozza meg az ilyen eljárások megindításának, lefolytatásának és befejezésének feltételeit”, és különösen „a fizetéseképtelenségi eljárásnak az egyes hitelezők által indított eljárásokra gyakorolt hatásait”. Ugyanezen rendelet 16. cikkének (1) bekezdése ezenkívül előírja, hogy „[a] 3. cikk alapján joghatósággal rendelkező tagállam bírósága által hozott, fizetéseképtelenségi eljárást megindító határozatot az összes többi tagállamban attól kezdve el kell ismerni, amikor az hatályossá válik az eljárás megindításának helye szerinti államban”. Ugyanezen rendelet 17. cikkének (1) bekezdése egyébiránt kimondja, hogy „[a] 3. cikk (1) bekezdésében említett eljárást megindító határozat, minden további alaki követelmény nélkül, bármely más tagállamban az eljárás megindításának helye szerinti állam joga szerinti joghatóságokkal rendelkezik, feltéve hogy e rendelet eltérően nem rendelkezik és a másik tagállamban nem indítottak a 3. cikk (2) bekezdése szerinti eljárást”.

A fenti rendelkezések alapján ebből következően úgy kell tekinteni, hogy a védintézkedési eljárásnak a CEVA-val szembeni franciaországi megindítása és a Bizottság által ezt követően e védintézkedési eljárás keretében tett bejelentés a francia jog és különösen a francia kereskedelmi törvénykönyv L. 622-25-1. cikke alapján joghatásokat váltott ki a belga jogban, és konkrétan megszakította az e jogban előírt tízéves elévülési időt. A Törvényszék rámutat, hogy a CEVA-val szemben indított védintézkedési eljárás megindításához fűződő joghatások ugyanis sérülnének, ha a követelés Bizottság általi, 2016. szeptember 15-én Franciaországban történő bejelentése a belga jog szerint nem szakítaná meg az elévülést.

E körülmények között, mivel a Bizottság keresetét 2020. december 19-én nyújtotta be, a Törvényszék megállapítja, hogy az elévülés a jelen ügyben nem következett be, következésképpen a CEVA által felhozott elévülési kifogást elutasítja, mielőtt a Bizottság keresetének helyt ad és megállapítja a CEVA-val szemben fennálló követelését.

⁵ A fizetéseképtelenségi eljárásról szóló, 2000. május 29-i 1346/2000/EK tanácsi rendelet (HL 2000. L 160., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 1. kötet, 191. o.; helyesbítés: HL 2006. L 234., 43. o.).